

УДК 351.86:338.2

Національні інтереси в економічній сфері: сутність та побудова їх ієрархії

С.П. ЗАВГОРОДНЯ

Національна академія державного управління при Президентові України,
м. Київ, Україна, E-mail: zavgorodnyaya.sv@mail.ru

Авторське резюме

У статті на основі результатів аналізу теоретико-методологічних засад забезпечення національної та економічної безпеки визначено сутність національних інтересів в економічній сфері і на цій основі запропоновано визначення дефініції «національні інтереси в економічній сфері» та підхід до побудови їх ієрархії, згідно з яким вказані інтереси запропоновано розподіляти на два види: зовнішні та внутрішні, а в межах кожного виду - на три групи, а саме: реалізація яких має найвищу, середню та низьку ступінь важливості для забезпечення економічної безпеки. Показано, що необхідною передумовою ефективного функціонування системи державного управління економічною безпекою є знаходження оптимального (раціонального) співвідношення інтересів в економічній сфері в трикутнику: людина (індивід) – суспільство – держава.

Ключові слова: національні інтереси в економічній сфері, ієрархія національних інтересів в економічній сфері, система державного управління економічною безпекою, національні цінності, фізіологічні потреби.

National interests in the economic sphere: the essence and building their hierarchy

S.P. ZAVGORODNYA

National academy for public administration under the President of Ukraine,
Kyiv, Ukraine, E-mail: zavgorodnyaya.sv@mail.ru

Abstract

In article on the basis of results of the analysis of the theoretical and methodological foundations of national and economic security it is defined the essence of national interests in the economic sphere, and on this basis it is proposed definition «national interests in the economic sphere» and the approach to the building of their hierarchy, according to which these interests are proposed to be divided into two types: external and internal, and within each species - into three groups, namely: the implementation of which has the highest, medium and low importance for economic security. It is shown that required precondition for the efficient functioning of the system of public administration for economic security is to find the optimal (rational) value of interests in the economic sphere in the triangle: human (individual) - society - state.

Keywords: national interests in the economic sphere, the hierarchy of national interests in the economic sphere, the system of public administration for economic security, national values, physiological needs

Постановка проблеми. Низка чинників призвела до глибокої економічної кризи в Україні. Серед них, зокрема: олігархічна модель економічного розвитку України, неефективна економічна політика, фактично спрямована на привласнення суспільних ресурсів, а також надмірна залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішнього ринку [17]. Вод-

ночас мають місце соціально-економічні потрясіння внаслідок ведення воєнних дій на південному сході України, анексії Криму Російською Федерацією та проведення нею агресивної політики щодо України. Це спричинило активізацію зусиль науковців та практиків щодо пошуку шляхів і механізмів гарантування економічної безпеки.

© С.П. Завгородня, 2015

З іншого боку під впливом економічних, політичних та інших чинників, які породжують загрози національним інтересам в економічній сфері, відбувається процес подальшої диференціації державного управління за сферами розробки та прийняття відповідних державно-управлінських рішень щодо забезпечення економічної безпеки, що зумовлює необхідність визначення системи державного управління економічною безпекою як об'єкта самостійних наукових досліджень. Вирішення цього завдання, передусім, передбачає дослідження сутності «національних інтересів в економічній сфері (національних економічних інтересів)» та побудови їх ієрархії. Це обумовлено тим, що реалізація цих інтересів визначає головну ціль та завдання вказаної системи.

Аналіз досліджень і публікацій. Національні інтереси в економічній сфері (національні економічні інтереси) є одночасно об'єктом дослідження економічної теорії та наукової галузі знань з державного управління. Зокрема, дослідженню категорії «національні економічні інтереси» та ролі національних інтересів у системі державного управління національною безпекою присвячені наукові розробки А. Мазараки [7], З. Варналія [1], В. Васенка [5], М. Єрмошенка [8; 9], Л. Шевченко [6], Б. Губського [3], О. Шатило [23], В. Горбуліна, А. Качинського [2], Ю. Ковбасюка [12], Г. Ситника [21], А. Семенченка [19], Г. Колісника [13], Я. Чернятевич [22], Т. Іванової [11], В. Котковського [14] та ін.

Разом з тим, незважаючи на наукову цінність вказаних досліджень, до цього часу недостатньо вивченими залишаються з'ясування сутності національних інтересів в економічній сфері та підходи щодо побудови їх ієрархії і на цій основі визначення їх пріоритетності.

Метою дослідження є аналіз сутності національних інтересів в економічній сфері та обґрунтування підходу щодо побудови їх ієрархії.

Виклад основного матеріалу. Формування ефективної системи державного управління економічною безпекою передбачає дослідження сутності національних інтересів в економічній сфері, бо вони виконують роль доміанти у визначенні базових цілей та функцій суб'єктів вказаної системи. Саме тому поняття «національні інтереси», а також «національні інтереси

в економічній сфері» досить часто вживаються в науковому дискурсі та в практичній діяльності органів державної влади. Зокрема, Ю.Ковбасюк та Г.Ситник визначають національні інтереси як «сукупність збалансованих інтересів людини (громадянина), суспільства, держави у різних сферах їх життєдіяльності, реалізація яких гарантує збереження національних цінностей, державний суверенітет, територіальну цілісність та прогресивний суспільно-політичний і соціально-економічний розвиток, вихідний пункт політики національної безпеки та основа формування національних цілей і пріоритетів. [12; с. 270]. На їх переконання національні цінності визначають сутність (зміст), цілісність і стійкість системи забезпечення національної безпеки.

Згідно з визначенням В.Горбуліна та А.Качинського, національні інтереси - це «життєво важливі матеріальні, інтелектуальні та духовні цінності українського народу як носія суверенітету та єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток» [2, с. 36]. Ми не можемо погодитися з цим визначенням, бо навряд чи можна ототожнювати національні цінності та національні інтереси. На наш погляд, цінності взагалі (як філософська категорія) і національні цінності, зокрема, є досить інерційні (менш перемінливі) і формуються (створюються) досить тривалий час (впродовж багатьох поколінь), а зміна національних інтересів є досить динамічною й відображає поточні потреби суспільства та держави в певний історичний період їх розвитку. Окрім того, навряд чи можна побудувати ієрархію цінностей (тобто в системі цінностей всі цінності є рівнозначними), а побудувати ієрархію інтересів можна.

На думку М.Єрмошенка, національні економічні інтереси – це «сукупність об'єктивних економічних потреб незалежної країни, задоволення яких забезпечує ефективне функціонування та сталий розвиток її економічної системи, а через неї й економіки» [8; с.19], а Я.Чернятевич під національними інтересами розуміє визначальні потреби суспільства та держави в економічній сфері, реалізація яких гарантує економічну незалежність та стійкий розвиток економічної системи держави

[22; с. 162]. Таким чином, для з'ясування сутності національних інтересів в економічній сфері принципово важливим є врахування таких чинників:

національні цінності є основою для визначення сукупності національних інтересів в економічній сфері, декомпозиція яких в свою чергу, утворює множину національних цілей у вказаній сфері діяльності держави;

реалізація вказаних інтересів є необхідною умовою примноження національних цінностей, захист яких є «наріжним каменем» політики національної безпеки;

при визначенні множини національних інтересів в економічній сфері принципово важливим є забезпечення (пошук) балансу інтересів (потреб) людини (громадянина), суспільства, держави;

їх реалізація має гарантувати економічну незалежність держави (економічний суверенітет) та стійкий розвиток економічної системи, як основу політичного суверенітету та прогресивного соціально-економічного розвитку.

Варто акцентувати увагу на деяких із зазначених чинників.

По-перше, на думку Г.Ситника, В. Олуйка та М. Вавринчука [20] національні цінності є уособленням цінностей індивіду (особистості), суспільства та держави і в кінцевому підсумку визначають їх готовність до здійснення певних дій та способи цього здійснення. При цьому вони виокремлюють дві групи взаємопов'язаних національних цінностей, а саме: соціальні та природні. Останні ж, наприклад: природні багатства (зокрема, земля, корисні копалини) є не тільки одним із основних факторів виробництва товарів та послуг, а й важливою передумовою задоволення потреб біологічно-фізіологічного характеру (потребами мати житло, їжу тощо).

Таким чином, доходимо висновку - визначення сукупності національних інтересів в економічній сфері та їх реалізація спрямовані передусім на захист та примноження національних цінностей (в загальному випадку як соціального, так і природного характеру). В свою чергу, передумовою реалізації цих інтересів є визначення на їх основі суб'єктами забезпечення економічної безпеки національних цілей, досягнення яких є головною метою діяльності вказаних суб'єктів.

По-друге, чому принциповим є те, що національні інтереси в економічній сфері мають відображати баланс інтересів людини (громадянина), суспільства, держави? Відомо, що однією з головних проблем економічної теорії є розв'язання протиріччя між обмеженими ресурсами та безмежними потребами суб'єктів економічної діяльності. Більше того, потреби вказаних суб'єктів (індивіду, соціальної групи, суспільства, держави) досить часто не співпадають, а відтак самі є носіями суперечностей. При цьому варто погодитися з М.Єрмошенко, що негативні явища, які при цьому виникають в економічній сфері життєдіяльності суспільства та держави і які ми, як правило, ідентифікуємо як загрози економічній безпеці, є нічим іншим як проявами вказаних суперечностей [8, с. 18]. Іншими словами, відсутність взаємоприйняттого балансу інтересів людини (громадянина), суспільства, держави в економічній сфері є одним із головних джерел загроз економічній безпеці. Тому постійний пошук вказаного балансу (очевидно, що він є динамічною величиною) має бути в центрі уваги органів державного управління, бо від успішного вирішення цього завдання залежить стійкість національної економіки, її прогресивний розвиток і в кінцевому підсумку - соціально-економічна стабільність.

Регулююча роль держави щодо подолання протиріч у процесі реалізації національних інтересів в економічній сфері здійснюється за допомогою активних правових, адміністративних, економічних та інших заходів впливу на кожного учасника економічних відносин. В даному випадку реалізація вказаних владних впливів має спрямовуватися саме на досягнення взаємоприйняттого балансу інтересів людини (громадянина), суспільства, держави, поєднуючи при цьому інтереси суспільства, самостійність та ініціативу суб'єктів ринку із завданнями зростання добробуту.

Разом з тим, у діалектиці суперечності розглядаються як фундаментальна ознака прояву єдності та боротьби протилежностей. Тому ті чи інші суперечності можуть мати й позитивний характер. Зокрема, в економічній сфері вони можуть сприяти пошуку шляхів економічного розвитку в контексті забезпечення національної безпеки. Але за будь-яких умов проблема пошуку оптимального узгодження супе-

речливих економічних інтересів суб'єктів господарювання не повинна залишатися поза увагою, бо складовими економічної безпека є безпека особи (індивіду), суспільства та держави.

По-третє, необхідність забезпечення економічного суверенітету та стійкого економічного розвитку із-за вищезгаданої обмеженості ресурсів породжує дві проблеми, а саме: визначення власне множини національних інтересів в економічній сфері та їх пріоритетності.

Суть першої проблеми в тому, що, як справедливо зазначає Г.Ситник [21], формування національного інтересу – це суперечливий і довготривалий процес, адже він є далеко не механічною сумою, яка складається з інтересів окремих громадян. Це означає, що національні економічні інтереси є системою сукупністю економічних інтересів індивідів, соціальних груп, суспільства та держави.

В той чи інший період існування держави існує певна гіпотетична множина потреб суспільства та держави в економічній сфері, реалізація яких забезпечує економічну незалежність та прогресивний розвиток економічної системи держави. Тому в ідеалі національні інтереси в економічній сфері мають бути спрямовані на поліпшення якості життя максимально великої частини населення за умов мінімізації економічних втрат для іншої його частини. Як правило, так відбувається в країнах, де досить розвиненими є інститути громадянського суспільства, діяльність яких дозволяє максимально відобразити та врахувати суспільну думку щодо шляхів та перспектив економічного розвитку. Проте не є таємницею, що в Україні центри економічного впливу часто лобіюють, передусім, інтереси малочисельних груп населення всупереч національним потребам економічного розвитку. На вказану обставину, зокрема, акцентують увагу й автори колективної монографії, підготовленої під керівництвом проф. Л.Шевченко [6]. Саме тому визначення множини національних інтересів в економічній сфері адекватної як потребам забезпечення економічного суверенітету, так і потребам прогресивного соціально-економічного розвитку є досить проблемним питанням.

Більше того, виконаний нами аналіз дозволяє дійти висновку, що у вітчизняній науковій літературі під національни-

ми інтересами в економічній сфері часто розглядаються їх переліки, які в сукупності фактично утворюють відкриті множини. На офіційному ж рівні досить часто декларується необхідність невідкладної (тобто першочергової) реалізації тих чи інших національних економічних інтересів, часто незважаючи на цілком очевидну відсутність належних ресурсів. Відтак розробляються десятки концепцій, стратегій, програм тощо, виконання яких нашою державою зустрічається з значними труднощами передусім матеріального та фінансового характеру. Тому виникає об'єктивна необхідність також у визначенні пріоритетних напрямків щодо забезпечення економічної безпеки, тобто побудови ієрархії національних інтересів в економічній сфері і на цій основі – пріоритетів державної політики щодо забезпечення економічної безпеки. Але науково обґрунтовані універсальні підходи щодо побудови ієрархії вказаних інтересів (із наявного їх переліку) відсутні.

Так, М.Єрмошенко [8] пропонує національні інтереси в економічній сфері поділити на:

поточні (тактичні), котрі пов'язані з розв'язанням невідкладних проблем функціонування або розвитку економічної системи та реагуванням на загрози, що призвели до кризових явищ в економічній сфері;

довгострокові (стратегічні), які відображають цілі економічної політики держави на перспективу.

На думку А. Мазаракі [7], основою ієрархії інтересів має бути поділ інтересів на основні та другорядні інтереси, за умов що реалізація перших часто вимагає відстрочення реалізації інших національних економічних інтересів. На нашу думку, вказані підходи щодо побудови ієрархії національних інтересів в економічній сфері є дещо поверховими. Наприклад, навряд чи можна погодитися з М.Єрмошенко, що економічні інтереси, від яких залежить виживання економічної системи сьогодні є поточними (тактичними), а не стратегічними, доленосними для суспільства і держави. Не можна погодитися також з А.Мазаракі. Досить часто «ціна» реалізації відстроченого національного інтересу (другорядного інтересу) може призвести до досить негативних наслідків, ніж коли були б прийняті управлінські рішення щодо його реалізації сьогодні.

На нашу думку, з огляду на сучасні умови економічної глобалізації при побудові ієрархії національних економічних інтересів першим кроком має бути їх поділ на два види: внутрішні та зовнішні. Це дозволяє більш чітко артикулювати прагнення (наміри) тієї чи іншої держави щодо реалізації національних інтересів у процесі врегулювання міждержавних суперечностей, а також належним чином обґрунтувати свою позицію в багатосторонніх консультаціях з тих чи інших питань економічного співробітництва, якщо, наприклад, зовнішні інтереси в економічній сфері стають дестабілізуючим фактором міждержавних відносин.

Як відомо, у сфері державного управління національною безпекою ієрархія національних інтересів досить часто визначається на основі наукового підходу, ідея розробки та використання якого належить Г.Ситнику [21], що ґрунтується на оцінці збитку (шкоди) національній безпеці у разі неналежної реалізації того чи іншого інтересу (у тому числі і в перспективі). Тому, враховуючи, що система державного управління економічною безпекою є складовою системи державного управління національною безпекою, національні інтереси в економічній сфері нами пропонується розподіляти на три групи, а саме: інтереси, реалізація яких має найвищий, середній та низький ступінь важливості для забезпечення економічної безпеки. Це стосується як зовнішніх економічних інтересів, так і внутрішніх.

При цьому, якщо не реалізація того чи іншого національного економічного інтересу ставить під реальну загрозу реалізацію інших національних економічних інтересів, його необхідно віднести до групи інтересів з найвищим ступенем важливості. Можна вважати, що це такий національний економічний інтерес, від реалізації якого залежить економічне виживання суспільства та держави.

Якщо не реалізація того чи іншого національного економічного інтересу лише частково перешкоджає реалізації інших інтересів (тобто в реалізації останніх виникають певні труднощі), його варто класифікувати як інтерес середнього ступеня важливості.

Якщо ж не реалізація національного економічного інтересу не здійснює впливу на реалізацію інших інтересів, його варто

класифікувати як інтерес низького ступеня важливості.

В подальшому має бути визначена пріоритетність національних інтересів в економічній сфері в межах кожної із вищезазначених груп інтересів, тобто груп інтересів найвищого, середнього та низького ступеня важливості для забезпечення економічної безпеки (як для зовнішніх, так і для внутрішніх інтересів). Для вирішення цього завдання пропонується використовувати відомий метод парних порівнянь [15].

Оскільки система економічної безпеки складається із відносно самостійних підсистем (енергетичної, фінансової, продовольчої та інших). Тому зазначений підхід можна також використовувати при побудові ієрархії інтересів (і на цій основі визначення їх пріоритетності) в тій чи іншій із вказаних підсистем.

Висновки.

1. Виконане нами дослідження сутності національних інтересів в економічній сфері дозволяє стверджувати, що сутність національних інтересів в економічній сфері, формування її множини та побудова ієрархії має розглядатися крізь призму збереження та примноження національних цінностей, забезпечення економічного суверенітету та стійкого соціально-економічного розвитку. З огляду на це під дефініцією «національні інтереси в економічній сфері» пропонується розуміти системну, збалансовану сукупність економічних потреб життєдіяльності особи, суспільства та держави, які є основою для формування національних цілей, досягнення яких гарантує збереження та примноження національних цінностей, забезпечення економічного суверенітету та стійкого соціально-економічного розвитку.

2. При визначенні множини національних інтересів в економічній сфері та їх пріоритетності принципово важливим завданням органів державної влади є пошук взаємоприйняттого балансу інтересів особи (індивіду), соціальних груп, суспільства і держави та подолання протиріч між безмежними потребами суб'єктів економічної діяльності та обмеженими ресурсами.

3. Обмеженість ресурсів зумовлює необхідність побудови ієрархії національних інтересів в економічній сфері. Для вирішення цього завдання запропоновано підхід відповідно до якого національні еко-

номічні інтереси поділяють на два види: внутрішні та зовнішні, а в межах кожного виду визначають три групи інтересів: найвищого, середнього та низького ступеня важливості для забезпечення економічної безпеки.

При цьому найвищий ступінь надається інтересу нереалізація якого ставитиме під реальну загрозу реалізацію ін-

ших національних економічних інтересів.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці концептуального підходу щодо пошуку взаємоприйнятної балансу інтересів особи (індивіду), соціальних груп, суспільства і держави в економічній сфері та дослідженні проблемних питань організації моніторингу загроз національним інтересам в економічній сфері.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення [Текст] : монографія / З.С.Варналій, Д.Д.Буркальцева, О.С.Саєнко. – К.: Знання України, 2011. – 299 с.
2. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки [Текст] : монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К.: НІСД, 2010. – 288 с
3. Губський Б.В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення [Текст] : монографія / Б.В.Губський. – К.: [б.в.], 2001. – 122 с.
4. Діденко О. Теоретичне дослідження науково-методологічних підходів до дослідження сутності поняття «економічний інтерес» [Електронний ресурс] / О.Діденко // Демократичне врядування : наук. вісник. – 2013. – Вип.12.: Режим доступу: <http://lvivacademy.com/visnik12/fail/Didenko.pdf>
5. Економічна безпека держави, суб'єктів господарювання та тіньова економіка [Текст] : колективна монографія / В. К. Васенко, І. П. Шульга, Н. В. Зачосова, О. М. Герасименко ; за заг.ред д.е.н., проф. В. К. Васенка. – Черкаси: Вид-во ТОВ «Маклаут», 2010. – 367 с.
6. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування [Текст] : монографія / Л.С.Шевченко, О.А.Гриценко, С.М.Макуха та ін.; за ред. д-ра екон.наук, проф. Л.С.Шевченко. – Х.: Право, 2009. – 312 с.
7. Економічна безпека України в умовах глобалізаційних викликів [Текст]: монографія / А.А.Мазаракі, О.П.Корольчук, Т.М.Мельник та ін.; за заг ред. А.А.Мазаракі. – К.: Київ. нац.торг.-екон.ун-т, 2010. – 718 с.
8. Єрмошенко М.М. Національні економічні інтереси: реалізація і захист [Текст] / М.М.Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2001. - № 1-2. – С. 18-24.
9. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення [Текст] : монографія / М.М. Єрмошенко. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2001, - 309 с.
10. Завгородня С.П. Система державного управління економічною безпекою як об'єкт самостійних наукових досліджень [Текст] / С.П.Завгородня // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – Львів: ЛРІДУ НАДУ. – 2014. – Вип. 41. – С. 80-88.
11. Іванова Т.В. Державне управління еколого-економічною безпекою як умова сталого розвитку України [Текст] : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Іванова Тамара Вікторівна ; Акад. муніцип. упр. – К., 2011. – 406 с.
12. Ковбасюк Ю.В. Інтереси національні [Текст] / Ю.В.Ковбасюк, Г.П.Ситник // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю.В.Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. Т.1: Теорія державного управління /наук.-ред.колегія : В.М.Князев (співголова), І.В.Розпутенко (співголова) та ін. – 2011. – С.270-271.
13. Колісник Г. Національні інтереси в системі державного управління: побудова концептуальної моделі / Г.Колісник // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – Львів: ЛРІДУ НАДУ. – 2009. – Вип. 21. – С. 67-74.
14. Котковський В.Р. Державне регулювання економічної безпеки в Україні [Текст] : дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Котковський Володимир Романович ; Гуманітарний ун-т «Запорізький ін-т держ. та муніципального управління». – Запоріжжя, 2007. – 196 с.
15. Методи та системи підтримки прийняття рішень в управлінні еколого-економічними процесами підприємств [Текст] : навчальний посібник / В.С. Пономаренко, Л.А. Павленко, О.М. Беседовський та ін. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. – 272 с.
16. Мясникович М. В. Управление системой обеспечения экономической безопасности [Текст] : монографія / М. В. Мясникович, С. С. Полоник, В. В. Пузиков. – Мн.: ИООО «Право и экономика», 2005. – 264 с.
17. Про внутрішнє та зовнішнє становище України у сфері національної безпеки: аналітична

- доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України [Текст]. – К. : НІСД, 2014. – 148 с.
18. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні [Текст] / О. Ю. Болховітінова та ін. ; за ред. Б. Є. Кваснюк ; НАН України, Ін-т екон. прогнозування. - К. ; Х. : Форт, 2003. - 424 с.
19. Семенченко А.І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України [Текст] : монографія / А. І. Семенченко. – К. : НАДУ, 2008. - 425 с.
20. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика [Текст] : монографія / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук ; за заг. ред. Г. П. Ситника. – Хмельницький.: Вид-во ХУУП, 2007. – 669 с.
21. Ситник Г.П. Державне управління у сфері забезпечення національної безпеки України: теорія і практика [Текст] : дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01/ Г.П.Ситник; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2004. – 429 с
22. Чернятевич Я.В. Интересы национальные в экономической сфере / Я.В.Чернятевич // Государственное управление в сфере национальной безопасности: словарь-справочник / состав.: Г.П.Сытник, В.И.Абрамов, В.Ф.Смолянюк и др.; под общ.редакцией Г.П.Сытника. – К.: НАДУ, 2012. – С. 162-163.
23. Шатило О.А. Механізми забезпечення національних інтересів в інвестиційній сфері гео економічних процесів [Текст] : автореф. дис.на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 «Механізми державного управління» / О.А.Шатило ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К., 2011. - 20 с.

REFERENCES:

1. *Varnaliy, Z.S.* Ekonomichna bezpeka Ukrayiny: problemy ta priorityty zmitsnennya : monohrafiya (Economic security of Ukraine: problems and priorities strengthening: monograph). Kyiv, 2011, 299 p.
2. *Horbulin, V. P., Kachyns'kyu A.B.* Stratehichne planuvannya: vyrishennya problem natsional'noyi bezpeky : monohrafiya (Strategic planning: decisions on national security issues: monograph). Kyiv, 2010, 288 p.
3. *Hubs'kyu B.V.* Ekonomichna bezpeka Ukrayiny: metodolohiya vymiru, stan i stratehiya zabezpechennya : monohrafiya (Economic security of Ukraine: the methodology of measurement, condition and security strategy: monograph). Kyiv, 2001, 122 p.
4. *Didenko O.* Teoretychne doslidzhennya naukovy-metodolohichnykh pidkhodiv do doslidzhennya sutnosti ponyattya «ekonomichnyy interes» (Theoretical study of scientific and methodological approaches to the study of the essence of the concept of «economic interest») *Demokratychny vryaduvannya : nauk. visnyk*, 2013, no 12. Regime to access: <http://lvivacademy.com/visnik12/fail/Didenko.pdf>
5. *Vasenko V.K., Shul'ga I.P., Zachosova N.V. and Gerasymenko O.M.* Ekonomichna bezpeka derzhavy, subjektiv gospodarjuvannja ta tin'ova ekonomika : kolektyvna monografija (Economic security of state, entities and shadow economy: collective monograph) za zah.red d.e.n., prof. V. K. Vasenka. Cherkasy, 2010, 367 p.
6. *Shevchenko L.S., Grycenko O.A., Makuha S.M. and others* .Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist' ta naprjamy formuvannja : monografija (Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist' ta naprjamy formuvannja : monografija). Kharkov, 2009. 312 p.
7. *Mazarakiv A.A., Korol'chuk O.A., Mel'nyk T.M. and others* Ekonomichna bezpeka Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiynykh vyklykiv: monohrafiya (21. Economic security of Ukraine in the conditions of globalization challenges) za zah red. A.A.Mazaraki. Kyiv, 2010, 718 p.
8. *Yermoshenko M.M.* Natsional'ni ekonomichni interesy: realizatsiya i zakhyst (National economic interests: the implementation and protection). *Aktual'ni problemy ekonomiky*, 2001, no 1-2, pp. 18-24.
9. *Yermoshenko M.M.* Finansova bezpeka derzhavy: natsional'ni interesy, real'ni zahrozy, stratehiya zabezpechennya : monohrafiya (Financial security of the state: national interests, real threats, the strategy of providing : monograph). Kyiv, 2001, 309 p.
10. *Zavhorodnya S.P.* Systema derzhavnoho upravlinnja ekonomichnoyu bezpekoyu yak ob'yekt samostiynykh naukovykh doslidzhen' (The system of public administration for economic security as an object of independent research) *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnja : zb. nauk. prats'*, L'viv, 2014, no. 41, pp. 80-88.
11. *Ivanova T.V.* Derzhavne upravlinnja ekolohe-ekonomichnoyu bezpekoyu yak umova staloho rozvytku Ukrayiny : dys. ... d-ra nauk z derzh. uпр. : 25.00.02 (Public administration of ecological-economic security as a condition of sustainable development of Ukraine: diss. ... Dr. of

- Sciences public administrarion). *Akademiya munitsypal'noho upravlinnya*. Kyiv, 2011. 406 p.
12. *Kovbasyuk Yu.V., Sytnyk H.P.* Interesy natsional'ni (National interests). *Entsyklopediya derzhavnoho upravlinnya: u 8 t. Nauk.-red. kolehiya: Yu.V.Kovbasyuk (holova) ta in. Teoriya derzhavnoho upravlinnya / nauk.-red.kolehiya : V.M.Knyazyev (spivholova), I.V.Rozputenko (spivholova) ta in..* Kyiv, 2011, vol 1, pp. 406.
13. *Kolisnyk H.* Natsional'ni interesy v systemi derzhavnoho upravlinnya: pobudova kontseptual'noyi modeli (National interests in the system of public administration: building the conceptual model) *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnya : zb. nauk. prats'*, L'viv, 2009, no 21, pp. 67-74.
14. *Kotkovs'kyy V.R.* Derzhavne rehulyuvannya ekonomichnoyi bezpeky v Ukraini : dis... kand. nauk z derzh. upr.: 25.00.02 (State regulation of economic security of Ukraine. Public administrarion Sciences diss.) *Humanitarnyy universytet «Zaporiz'kyy instytut derzhavnoho ta munitsypal'noho upravlinnya»*. Zaporizhzhya, 2007. 196 p.
15. *Ponomarenko V.S., Pavlenko L.A., Besedov'kyy O.M. and others* Metody ta systemy pidtrymky pry'nyattya rishen' v upravlinni ekologo-ekonomichnymy procesamy pidpnyemstv : navchal'nyj posibnyk (Methods and systems for decision support in the management of ecological-economic processes of enterprises : tutorial). Kharkov, 2012, 272 p.
16. *Myasnykovych M. V., Polonyk S.S., Puzykov V.V.* Upravlenye systemoy obespechenyya ekonomicheskoy bezopasnosti : monohrafiya (The management system software of economic security : monograph) Mins'k, 2005, 264 p.
17. Pro vnutrishnye ta zovnishnye stanovyshe Ukrainy u sferi natsional'noyi bezpeky: analitichna dopovid' Natsional'noho instytutu stratehichnykh doslidzhen' do pozacherhovoho Poslannya Prezidenta Ukrainy do Verkhovnoyi Rady Ukrainy (About the internal and external situation of Ukraine in the sphere of national security: an analytical report of the National Institute for strategic studies before extraordinary Message of the President of Ukraine to Verkhovna Rada of Ukraine). Kyiv, 2014, 148 p.
18. *Bolkhovitinova O. Yu. and others* Rol' derzhavy u dovhostrokovomu ekonomichnomu zrostanni (The role of the state in the long-term economic growth) za red. B. Ye. Kvasnyuk. Kyiv, 2003, 424 p.
19. *Semenchenko A.I.* Metodolohiya stratehichnoho planuvannya u sferi derzhavnoho upravlinnya zabezpechennam natsional'noyi bezpeky Ukrainy: monohrafiya (Methodology of strategic planning in the sphere of public administration for national security in Ukraine: monograph) Kyiv, 2008, 425 p.
20. *Sytnyk H. P., Oluyko V. M., Vavrynychuk M. P.* Natsional'na bezpeka Ukrainy: teoriya i praktyka: monohrafiya (National security of Ukraine: theory and practice: monograph) za zah. red. H. P. Sytnyka. Khmel'nyts'kyy, 2007, 669 p.
21. *Sytnyk H. P.* Derzhavne upravlinnya u sferi zabezpechennya nacional'noyi bezpeky Ukrainy: teoriya i praktyka : dis... d-ra nauk z derzh. upr.: 25.00.01 (Public administration in the sphere of national security of Ukraine: theory and practice. Public administrarion Sciences diss.) Nacional'na akademiya derzhavnogo upravlinnya pry Prezidentovi Ukrainy. Kyiv, 2004, 429 p.
22. *Chernyatevych Ya.V.* Ynteresy natsyonal'noye v ekonomicheskoy sfere (National interests in the economic sphere). *Hosudarstvennoye upravlenye v sfere natsyonal'noy bezopasnosti: slovar'-spravochnik*. Sostav.: H.P.Sytnyk, V.Y.Abramov, V.F.Smolyanyuk y dr.; pod obshch.redaktsiyey H.P.Sytnyka. Kyiv, 2012, pp. 162-163.
23. *Shatylo O.A.* Mekhanizmy zabezpechennya natsional'nykh interesiv v investytsiyniy sferi heoekonomichnykh protsesiv: avtoref. dys.na zdobuttya nauk. stupenya kand.. nauk z derzh. upr. : 25.00.02 «Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya» (Mechanisms to ensure national interests in the investment field geo-economic processes: author. dis. on Public administrarion Science: 25.00.02 «State Mechanisms»). *Natsional'na akademiya derzhavnoho upravlinnya pry Prezidentovi Ukrainy*. Kyiv, 2011, 20 p.

Завгородня Світлана Павлівна – аспірант
Національна академія державного управління при Президенті України
Адреса: 03057, м. Київ, вул. Єжена Пот'є, 20
E-mail: zavgorodnyaya.sv@mail.ru

Zavgorodnya Svitlana Pavlivna – postgraduate
National academy for public administration under the President of Ukraine
Address: 20, Ezhena Pottier Str., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: zavgorodnyaya.sv@mail.ru